

„LINIILE PETROLULUI” ÎN BUCOVINA

OVIDIU BĂȚĂ

Die „Öllinien“ in der Bukowina

(Zusammenfassung)*

Die Anwesenheit der Erdöllagerstätten in der Bukowina war schon seit der Mitte des 19. Jahrhunderts bekannt. Die allgemeinen geologischen, petrographischen und tektonischen Bedingungen der Bukowiner Erdölzone war denjenigen in Galizien ähnlich, wo es schon eine entwickelte Erdölindustrie gab. Die Petroleumvorkommen in der Bukowina waren eine Verlängerung derjenigen aus Galizien und ergänzten den Raum zwischen den Erdöllagerstätten aus Galizien und der Moldau.

1880 veröffentlichte der Bergrat Bruno Walter die Arbeit mit dem Titel *Die Chancen einer Erdölgewinnung in der Bukowina*, worin er zu analysieren und zu beweisen versuchte, ob man in dieser Provinz Erdöl vorteilhaft gewinnen konnte. Er präsentierte ausführlich alle Erdölvorkommen der Bukowina, die in drei Linien (den sogenannten „Öllinien“) der Karpahtenaxe parallel liefen: die erste Linie war Briaza – Sadowa – Kimpolung – Stulpikani, die zweite Linie war Dichtenitz – Putna – Russmoldowitz – Watramoldowitz und die dritte war Berhometh – Krasna – Karlsberg – Kloster Putna – Marzina – Solka – Kaczyka – Slatina.

Obwohl die Versuche, Erdöl zu gewinnen, wichtig für die Analyse der Petroleumvorkommen in der Bukowina waren, wurden die Versuchsarbeiten ohne Regeln, ohne fachmännische Leitung, ohne genügendes Kapital und nach ungeeigneten Methoden betrieben. Deswegen wurde eine Erdölindustrie in der Bukowina nicht gefördert.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Bukowina, Galizien, Erdölzone, Öl, Bruno Walter, Petroleumfundorte, Schächte, Ölschürfe, Erdölindustrie.

În literatura secolului al XIX-lea referitoare la petrol, se spunea că zona petroliferă din Galiția se prelungește pe versantul nord-estic al Carpaților, peste Bucovina, în jos, până în Moldova, și că zăcămintele de țiței din Bucovina sunt în legătură directă cu zona petroliferă din estul Galiției.

---

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

La o depărtare de numai 7 mile nord-vest de granița Bucovinei, se afla ultimul loc cu petrol din estul Galiției, la Sloboda Rungurska, cu o producție anuală de circa 100 000 kg de petrol brut. Mai aproape de granița Bucovinei, se cunoșteau și alte iviri de petrol, și anume la Kosmacz (Cosău) și Żabie (Verkhovyna).

Prezența petrolului în subsolul Bucovinei era deci sigură, „căci nu e posibil ca pe teritoriile Vechiului Regat, pe de o parte, și pe cele ale Galiției, pe de altă parte, să se afle petrol, iar în Bucovina, cu aceeași stratificație, să lipsească”¹.

Plecând de la această realitate, și în Bucovina sunt semnalate, începând de prin anul 1860, preocupări menite a pune în evidență prezența petrolului, „fluid de energie care joacă un rol așa de important în viața economică a tuturor țărilor”².

Zona cu acumulări de petrol se întindea și dincolo de râul Ceremuș, pe versantul drept al acestuia, ajungând până la Dihtineț (Dihteneț, Dichtinetz). Alte semne ale prezenței acumulărilor de petrol s-au descoperit de-a lungul culmii de nord-est a Carpaților, prin Bucovina, începând de la Berhomet până la Câmpulung și Stulpicani, la granița cu Moldova.

Cel care a studiat problema prezenței petrolului în Bucovina a fost consilierul superior de administrație minieră Bruno Walter (1828–1890). În acest domeniu, Bruno Walter a publicat, în anul 1880, lucrarea *Die Chancen einer Erdölgewinnung in der Bukowina* (Posibilitatea unei producții de petrol în Bucovina), în care, după cum spunea acesta, „voi încerca să demonstrez obiectiv care ar fi șansele de succes în obținerea petrolului în Bucovina”³.

În demersul său, Bruno Walter a luat în considerare analogiile cu alte districte petrolifere, în special cu cel din Galiția, dar și din Rusia și S.U.A., respectiv în ce măsură raporturile geologice – îndeosebi cele tectonice și petrografice, sub incidența cărora a apărut petrolul în Bucovina – sunt asemănătoare sau identice cu cele care condiționează funcționarea centrelor de exploatare petrolieră profitabile din alte țări. „Dacă aceste considerații – spunea Bruno Walter – vor veni cu rezultate favorabile, atunci se va putea trece, în liniște, și în Bucovina, la exploatarea petrolului. Deși nu se poate garanta succesul deplin, [...] măcar există avantajul că evaluarea corectă a condițiilor naturale va ajuta, cu o marjă de eroare mai mică, la prognosticarea unui eventual profit”⁴.

Bruno Walter a tratat în detaliu ivirile de petrol cunoscute în Bucovina, iviri ce se înscriau pe o serie de trei aliniamente dispuse paralel cu crestele

---

¹ Ernst Prelici, *Ceva despre subsolul bucovinean*, în „Calendarul «Glasul Bucovinei» pe anul 1921”, Cernăuți, 1921, p. 133.

² Ilie Popescu, *Bogățiile miniere ale Bucovinei*, în „Analele minelor din România”. Revista „Asociației Inginerilor și Technicienilor din Industria Minieră”, București, anul IX, nr. 11, noiembrie 1926, p. 662.

³ Bruno Walter, *Die Chancen einer Erdölgewinnung in der Bukowina*, în „Jahrbuch der k. k. Geologischen Reichsanstalt”, Wien, 30. Band, 1. Heft, 1880, p. 115.

⁴ *Ibidem*, p. 116.

Carpaților, de la vest la est, aliniamente pe care le-a numit „liniile petrolului” („*drei Oellinien*”)⁵.

Pe *Harta industriei și căilor de comunicație a Ducatului Bucovina (Industrie- und Communicationskarte des Herzogthues Bukowina)*, editată de către Biroul Camerei de Meserii și Comerț a Ducatului Bucovina în anul 1861 (Praga, 1861, 4 foi), sunt marcate izvoarele de petrol (*Naphtaquellen*) de la Dihtineț (versantul stâng al pârâului Putila), Șipot Privat (pe râul Siret) și Breaza (pe versantul stâng al râului Moldova).

Linia de vest (I-I’), situată în partea vestică a flișului, în apropierea contactului dintre acesta și zona cristalino-mezozoică, este marcată de aliniamentul dat de localitățile Breaza – Sadova – Câmpulung Moldovenesc – Stulpicani.

Pe *Harta zăcămintelor de minereuri din sudul Bucovinei (Die Erzlagerstätten der südlichen Bukowina)*⁶, locuri cu petrol (*Petroleumfundorte*) sunt marcate în apropiere de cătunul Runcul, pe pârâul Benia, afluent de stânga al Moldovei, mai sus de Breaza (două locuri) și la Sadova, pe versantul stâng al pârâului Sadova (un loc).

Pe acest aliniament, s-au făcut încercări de foraje pentru exploatarea petrolului la 3,5 km est de Breaza, în Valea Neagra, în anii 1867 și 1868, cu rezultate neînsemnate.

La Câmpulung, încercări de obținere a petrolului s-au făcut pe versantul stâng al Văii Moldovei, în zona înaltă a acestuia. În anii 1860, persoane private au încercat să găsească petrol, cu ajutorul fântânilor sau al galeriilor, în circa 15 puncte, cu rezultate destul de bune, deși mai toate săpăturile au ajuns la numai 10–15 m adâncime⁷. Lucrările au fost abandonate din cauza greutatea mari de exploatare.

Bruno Walter spunea, în anul 1876, că „încercările neregulate din regiunea Câmpulung, Breaza, Stulpicani și Vatra Moldoviței de a obține petrol cu ajutorul unor puțuri de 15–40 m adâncime au dus la concluzia că produsul extras era de o calitate deosebită, cheltuielile fiind aproape complet acoperite de valoarea sa pe piață. Prin urmare, nu este exclus ca o exploatare consecventă, rațională să ducă la rezultate profitabile”⁸.

Explorări s-au făcut și la Stulpicani, pe versanții muntelui Runcul lui To(n)chin, fără vreun rezultat oarecare.

Exploatarea izvoarelor de petrol de la Breaza și Câmpulung a fost încercată și de alte consorții, fără rezultate mulțumitoare, totuși. Nimeni nu a

---

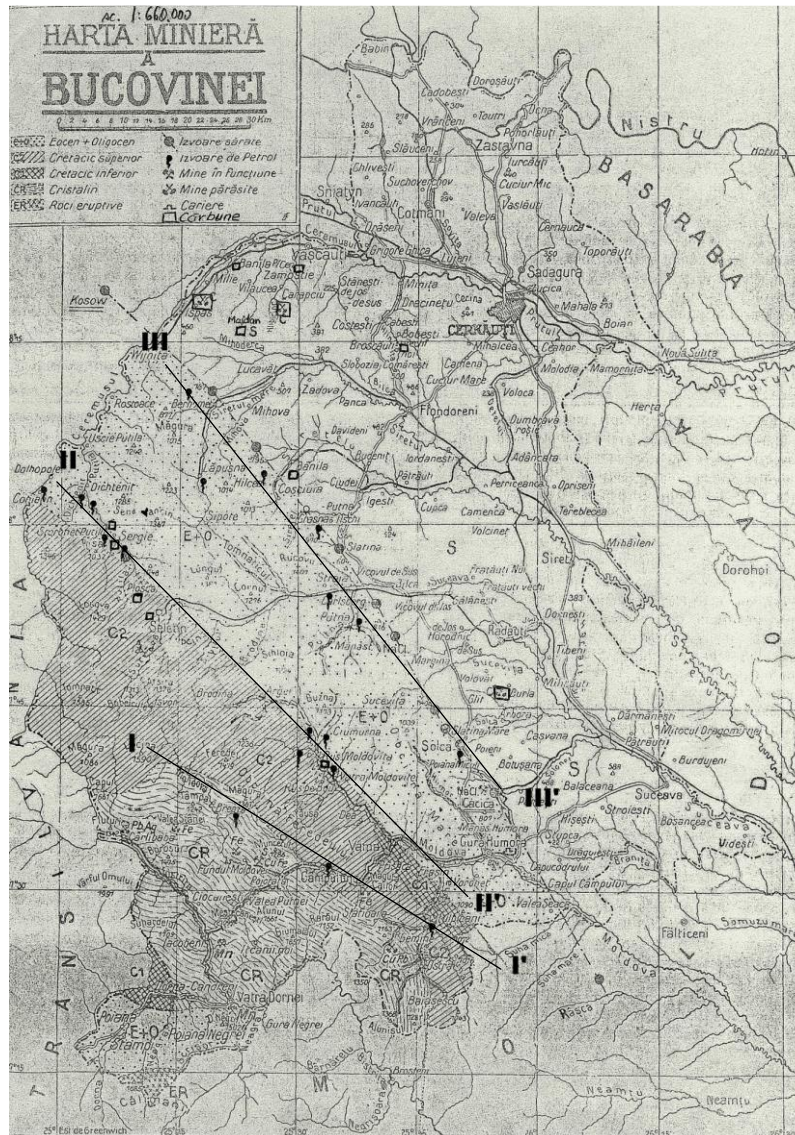
⁵ *Ibidem*, p. 131.

⁶ *Die Bukowina. Eine allgemeine Heimatkunde*, Czernowitz, Selbstverlag, 1899.

⁷ Bruno Walter, *op. cit.*, p. 133.

⁸ *Idem*, *Die Erzlagerstätten der südlichen Bukowina*, în „Jahrbuch der k. k. Geologischen Reichsanstalt”, Wien, 26. Band. 1876, IV. Heft, Alfred Hölder k. k. Hof- und Universitäts-Buchhändler, p. 409.

încercat să exploateze izvoarele similare, dar mult mai sărace, de pe Dealul Măgura și din Valea Suha⁹.

⁹ *Hauptbericht und Statistik über das Herzogthum Bukowina für die Periode vom Jahre 1862–1871* (în continuare se va cita *Hauptbericht und Statistik*), Herausgegeben von der Bukowinaer Handels und Gewerbekammer, Lemberg, Druck v. K. Piller, Selbstverlag der Handelskammer, 1872, p. 209.

Harta minieră a Bucovinei, după Ilie Popescu (1926),
completată de noi cu „liniile petrolului”

Inginerul Ilie Popescu consemna, în anul 1926: „S-au făcut, în diferite regiuni, exploatări prin puțuri, prin galerii, chiar la Câmpulung Moldovenesc, în special în satul Sadova. Puțurile de petrol de aici au mers până la 70 de metri adâncime și au avut manifestări la care nimeni nu se aștepta. Primele straturi de petrol s-au întâlnit la 30 m, iar la 50 de metri au apărut gaze atât de puternice, încât a avut loc o explozie în care au ars trei oameni. Se scotea din puț 800–1 000 kg. Dacă dintr-un puț scoți 1 000 kg pe zi, ce va ieși dintr-o sondă din mijlocul zăcămintului?”¹⁰

Linia de mijloc (II–II’), situată în mijlocul benzii de gresie (Eocen-Oligocen), este marcată de locurile cu petrol descoperite la Dihteniț – („aici se află urme de izvoare de păcură”¹¹) – Putna – Rușii-Moldoviței – Vatra Moldoviței.

Pe linia de mijloc, la Dihteniț, în Valea Moldoviței – la Rus-Moldovița, în Vatra Moldoviței și în Valea Repormucina –, s-au făcut explorări cu foarte bune rezultate. Lipsa de capital și metodele tehnice aplicate fără plan au dus și aceste întreprinderi la eșec.

Punctul de explorare situat cel mai la nord-vest pe această linie a fost la Dihteniț. Despre acest punct menționează, în anul 1872, *Raportul general al Camerei de Comerț și Meserii al Bucovinei* următoarele: „Pentru Dihteniț s-a constituit un consorțiu, în anul 1864, care a cumpărat parcelele corespunzătoare și a dispus săparea a 18 puțuri cu adâncimea de 16 până la 18 stânjani [30–35 m, n. n. – O. B.]. Din toate aceste puțuri s-a obținut, la început, o cantitate de 10 chintale de petrol pe săptămână, de calitate excelentă, cantitate care s-a diminuat treptat până la aproape două chintale, ulterior și mai puțin, până când întreaga afacere a devenit neprofitabilă. Cu ocazia unei ruperi de nori, în anul 1868, puțurile săpate aproape de torentul de la Dichtineț au fost umplute cu pietriș și nisip, orice încercare de a se mai obține petrol fiind imposibilă”¹².

Un alt punct de obținere a petrolului de pe acest aliniament a fost la Repormucina – „cătun vechi, pendinte de comuna rurală Rușii-Moldoviței, districtul Câmpulung. Aici se află izvoare de petrol”¹³. La Repormucina, în anul 1860, un evreu a săpat un puț de circa 30 de metri adâncime și a scos circa 10 chintale de petrol. În timp, puțul s-a umplut de apă, pe a cărei suprafață s-a format o peliculă de petrol¹⁴.

---

¹⁰ Ilie Popescu, *op. cit.*, p. 665.

¹¹ Em. Grigorovitză, *II. Dicționarul geografic al Bucovinei*, București, Atelierele Grafice SOCEC & Co., Societate Anonimă, 1908, p. 85.

¹² *Hauptbericht und Statistik*, p. 209; Bruno Walter, *op. cit.*, p. 136.

¹³ Em. Grigorovitză, *op. cit.*, p. 179.

¹⁴ Bruno Walter, *op. cit.*, p. 137.

Linia de est (III–III’), situat la nord-est de zona gresiei, unește localitățile Berhomet – Crasna – Gura Putnei – Mănăstirea Putna – Marginea – Solca – Cacica – Slătioara.

Despre punctele de explorare a petrolului de pe această linie, Bruno Walter spunea că „nu-mi este cunoscut niciunul din experiență proprie și nici nu am putut afla nimic despre acestea”¹⁵.

Totuși, și pe acest aliniament s-a constatat prezența nisipurilor și a gresiilor cu petrol, dar nu s-au făcut foraje. O dovadă a prezenței petrolului o constituie și faptul că, la Cacica, lucrările făcute pentru conturarea zăcămintului de sare de aici au intrat în aureola petroliferă¹⁶.

Făcând rezumatul cercetărilor sale și a încercărilor de a se obține petrol în Bucovina, Bruno Walter ajunge la o serie de concluzii¹⁷:

– în Bucovina se întrunesc, în mod favorabil, acele condiții care, conform stadiului actual al cunoștințelor în acest domeniu, apar și în alte sectoare petrolifere din zona Carpaților și care permit exploatarea petrolului;

– condițiile generale geologice, petrografice și tectonice ale zonei petrolifere din Bucovina sunt de așa natură, că nu există niciun motiv ca succesele să fie mai mici decât cele obținute în Galiția, în aceleași condiții. Un argument în acest sens este și faptul că stratele petrolifere din Galiția de Est trec direct în Bucovina și că izvoarele de petrol de aici sunt continuarea celor galițiene și completează spațiul gol dintre zăcămintele galițiene și cele moldovenești;

– în Bucovina, urmele de petrol de la suprafață nu sunt mai puține decât în alte locuri, unde, ulterior, s-au găsit zăcămintele bogate la adâncime;

– încercările de până acum nu pot fi considerate decisive, deoarece au fost făcute fără o bază științifică, fără reguli, fără coordonare de specialitate și fără capitalul necesar. În pofida amplitudinii reduse, aceste încercări au dat, totuși, rezultate și au confirmat ipoteze importante pentru analiza chestiunii petrolului în Bucovina;

– în toate tentativele de a săpa puțuri și de a se construi galerii, nu s-a obținut petrol decât în cantități mici, acestea găsindu-se în depozitele de gresie;

– lucrările nu au avut suficient capital, nu au avut o conducere specializată și au fost făcute fără consecvență. Puțurile se părăsesc deseori în momentul cel mai favorabil, atunci când presiunea gazului crește și există o dovadă destul de sigură că acolo se află cantități mari de petrol la adâncime;

– aceste încercări confirmă, însă, sub aspectul genezei și al tectonicii, rezultatele constatate deja în alte țări (Galiția). În Bucovina, petrolul se formează din conținutul de bitum din ardezia neocomiană. El este absorbit de bancurile de

---

¹⁵ *Ibidem*, p. 138.

¹⁶ Ilie Popescu, *op. cit.*, p. 666.

¹⁷ Bruno Walter, *op. cit.*, p. 138, 139, 141.

gresie poroasă și iese la suprafață sub formă de izvor pe creasta anticlinalului, în majoritatea punctelor;

– în zonele înalte din Bucovina, la adâncime, s-a obținut petrol într-un mod aproape rentabil. Era, însă, nevoie de dovezi mai consistente, dacă statul și provincia Bucovina ar putea beneficia de milioane de pe urma exploatării sau dacă petrolul bucovinean era o himeră. Pentru aceasta era nevoie de bani.

Exista posibilitatea ca statul să preia obligația de a rezolva astfel de chestiuni de bază ale industriei petrolului, să creeze o bază nouă și să o ridice.

Un al doilea factor foarte important în Bucovina, care avea toate șansele să preia activitatea de exploatare, era Fondul Religionar. Dacă întreprinderea reușea, Fondul Religionar, în calitate de cel mai mare proprietar funciar din țară, ar fi putut obține rente importante de pe urma unor terenuri care, altfel, nu-i aduceau niciun profit și care erau pustii. O industrie petrolieră pe domeniul sau în apropierea domeniilor Fondului Religionar ar fi conferit valoare unor locuri care, altfel, ar fi rămas nerentabile pentru mult timp.

Investitorii privați ar constitui al treilea grup de interes care s-ar fi putut orienta spre această afacere. Pentru aceștia, o atare întreprindere avea o serie de avantaje:

1) Terenul petrolifer din Bucovina oferă cele mai favorabile șanse de succes. Este, încă, un teren virgin, neafectat de exploatare păguboasă și ruinat, cum este cazul în alte țări.

2) Terenul petrolifer se întinde, în mare parte, pe zona Fondului Religionar al Bucovinei. În schimbul unei mici cote-parte către acesta, investitorii privați ar putea obține dreptul de exploatare, pe de o parte, iar pe de alta, acest tip de convenție ar împiedica apariția micilor exploatare, care se lipsesc pe lângă punctele mari de exploatare și care colectează și ei petrol, ducând la scăderea nivelului acestuia.

3) Se pot încheia convenții avantajoase asemănătoare și cu comunele sau cu țărani proprietari, ale căror terenuri se află în zonele petrolifere.

4) Mediul local, accesul în zonă și căile de comunicație sunt avantajoase. Terenul petrolifer este străbătut de numeroase șosele și drumuri destul de bune.

5) Peste tot în Bucovina lemnul are un preț destul de scăzut, la fel și pământul.

6) Prețul forței de muncă este și el foarte scăzut. Pentru săparea puțurilor se găsesc mineri experimentați, care se pricep și la foraje.

Prezența petrolului în Bucovina a fost menționată și de P. S. Aurelian: „Se află în diferite localități din Bucovina mai multe izvoare de petrol, însă, după cum se vede, debitul lor este neînsemnat, deoarece nu s-au putut înființa uzine, ca în România și în alte țări. Ca și la noi, țărani munteni amestecă petrol cu păcură pentru a unge osiile carelor. Izvoarele de petrol cele mai abundente s-au descoperit în comuna Breaza, lângă Câmpulung și [în] alte câteva localități din cuprinsul

acestui ținut. În ținutul Vijiței, la poalele muntelui Măgura, se află câteva izvoare petrolifere”¹⁸.

Înspre sfârșitul secolului al XIX-lea, un consorțiu a demarat cercetări cu foraje pentru petrol în văile Moldovei, Moldoviței și Suhei, cu perspective de succes în zona comunelor Rus-Moldovița și Moldovița, Câmpulung, Rus pe Boul, Stulpicani și Sadova. Forajele, în sistem canadian, au fost proiectate până la o adâncime de 600 m. Deși petrolul găsit până la adâncimea de 200 de metri era într-o cantitate neînsemnată, investitorii se așteptau la rezultate mai bune în orizonturile mai adânci.

„Important pentru gospodăria. Prima societate petrolieră din Bucovina își onorează publicul cu anunțul că a deschis în Cernăuți un depozit cu petrol obținut de aceasta. Punctul comercial este în incinta Hotelului „Schwarzen Adler”, intrarea spre Bischofsgasse, unde se vinde petrol neinflamabil, inodor, la prețuri incredibil de mici”.

(Anunț publicitar în „Bukowina. Landes- und Amts-Zeitung”, Czernowitz, VI. Jahrgang, nr. 2. Freitag 4. Jänner 1867, p. 4.)

Interesul pentru exploatarea petrolului s-a manifestat în Bucovina și la începutul secolului al XX-lea.

Înainte de Primul Război Mondial, „prima societate bucovineană c. g. l. pentru exploatarea țițeiului brut” din Cernăuți a dobândit, la Frasin, un număr de 11 perimetre de exploatare, iar la Stulpicani 23 de perimetre. Pe valea Suhei și la Măgura, existau izvoare de petrol pentru care nu se făcuseră încercări pentru exploatare. Sub Dealul Măcieșului, de pe Valea Negrișei, exista un izvor de țiței

¹⁸ P. S. Aurelian, *Bucovina. Descriere economică însoțită de o hartă*, București, Tipografia Laboratorilor Români, 1876, p. 63.

utilizat de localnici în gospodării. Societatea menționată a instalat în apropiere de izvor o sondă, oprită din cauza unei erupții.

Dovezi ale prezenței petrolului au fost găsite și la Găinești, la sud-est de Stulpicani, pe valea pârâului Suha Mică, dincolo de granița sudică a Bucovinei.

În zona Moldovița, au fost executate lucrări artizanale de exploatare a hidrocarburilor lichide (petrol) în perimetrul Petak – Moscele, prin puțuri cu adâncimi de până la 30 de metri, care au fost ulterior abandonate.

În anul 1921, inginerul Ernst Prelici afirma că „dacă vom fi vrednici, peste 10–15 ani o să avem o Câmpină și un Băicoi”¹⁹, iar inginerul minier Ilie Popescu spunea, într-o comunicare făcută la Al doilea Congres al Asociației Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră, din anul 1926, că „acest izvor de bogăție [petrolul, n. n. – O. B.] este în Bucovina foarte bine reprezentat. De la frontiera noastră înspre Polonia, de la Ceremuș, de la localitatea Vijnița și până la Stulpicani, se întinde o zonă, la vest de linia sării și la est de cristalin, care prezintă atâtea iviri de petrol, atâtea anticlinale și atâtea locuri proprii pentru dezvoltarea industriei petrolifere, încât rămânem surprinși că nu s-a dezvoltat până acum o industrie petroliferă în Bucovina”²⁰.

Ca argumente, Ilie Popescu amintea: prezența, în satul Dichteniț, a sute de puțuri săpate cu mâna până la 40 de metri adâncime, în care se găsea încă petrol folosit de oameni ca să ungă osiile la căruțe; izvoarele de petrol de la Dolhopole, Serghie – aici, pe pârâul Slatina, era un izvor sărat situat între două anticlinale și în apropierea acestuia erau iviri de petrol –, Iablonița, Putila, Storoneț; ivirile de petrol de pe Valea Moldoviței unde, lângă Vatra Moldoviței, s-au săpat două sonde până la o adâncime de 700 de metri de către o societate engleză și au dat de petrol și apă²¹.

Încercând să înțeleagă de ce nu s-a dezvoltat industria petrolului în Bucovina, Ilie Popescu a găsit o explicație foarte clară: „fiin[d]că și acolo, ca de obicei la începutul tuturor exploatărilor de petrol, s-a neglijat închiderea apelor. Așa că, neînchizându-se apele, în loc să avem petrol, avem apă amestecată cu petrol, care și astăzi curge în locurile acelor sonde”²².

În general, cercetările pentru petrol nu au dat rezultate satisfăcătoare. Procedeele folosite, lipsa specialiștilor, greutățile mari întâmpinate în procesul exploatării etc. au determinat abandonarea lucrărilor.

Pentru completarea informațiilor, redăm, în *Anexă*, un articol de ziar din anul 1890, referitor la starea industriei petrolului în Bucovina la sfârșitul secolului al XIX-lea.

---

¹⁹ Ernst Prelici, *op. cit.*, p. 134.

²⁰ Ilie Popescu, *op. cit.*, p. 665.

²¹ *Ibidem.*

²² *Ibidem.*

Anexă

Industria petrolului în Bucovina

Încă din anii 1860, când producția petrolieră din Galiția era abia la început, existența petrolului în Bucovina era deja cunoscută. În urma unei încercări de exploatare, în apropiere de Câmpulung, s-a găsit petrol la o adâncime de câțiva stânjeni, dar în cantitate mică. Ca urmare, numeroși întreprinzători particulari au început să foreze în apropiere de Câmpulung, Sadova, Breaza, Stulpicani, ajungând, în cea mai mare parte, la același rezultat: descoperirea petrolului la mică adâncime. Nicăieri, însă, nu se putea face o exploatare de durată și a unor cantități mari.

În anul 1883, la inițiativa consilierului minier superior Walter, care a desfășurat o activitate deosebită în domeniul investigațiilor geologice în Bucovina, a luat ființă o societate, alcătuită, în cea mai mare parte, din mari proprietari de pământ. Aceștia au încheiat contracte pe mai mulți ani cu unele comune din Bucovina, precum și un contract pentru 25 de ani cu Fondul Religionar Greco-Ortodox, prin care acesta din urmă concesiona dreptul de exploatare a întregului său domeniu, în vederea descoperirii și valorificării petrolului din Bucovina.

Pe atunci, însă, se credea că se pot obține rezultate mari cu mijloace puține. Primul capital de acțiuni a fost fixat la 30 000 de florini și a fost epuizat în scurt timp, în urma săpăturilor și a forajelor efectuate în diferite locuri. Ulterior, s-a luat în considerare o mărire a capitalului la 150 000 de florini; cu toate acestea, s-a ajuns la o subscripție de circa 60 000 de florini. Și această sumă s-a dovedit a fi mult prea mică pentru o întreprindere amplă și rentabilă, așa încât, în curând, Societatea Petrolului din Bucovina, după ce începuse deja forajele și lucrările de amenajare a puțurilor la Rus-Moldovița, Sadova și Câmpulung, și ridicase și construcțiile aferente, a rămas fără fondurile necesare continuării acestor lucrări. În timpul executării tuturor forajelor, petrolul a fost descoperit în stratele de la suprafață. Cea mai mare adâncime a fost atinsă la Rus-Moldovița, dar cantitatea de petrol a fost ne semnificativă.

Forajul petrolier ajunsese, în acei ani, la mare căutare. Metodele clasice, considerate a fi cele mai bune, fuseseră deja depășite de sistemul de forare canadian, care avea un randament de zece ori mai mare. Chiar și în Galiția se credea cu tărie că sub 300 de metri adâncime nu se putea obține o producție mulțumitoare de petrol aproape nicăieri.

Dar Societății îi lipseau fondurile în vederea achiziționării inventarului necesar acestor foraje la mare adâncime și, cum se întâmplă deseori la noi în Bucovina, investitorii au fost descurajați de lipsa unui profit consistent și imediat.

Între timp, datorită cercetărilor consilierilor minieri Pauli și Walter, ale lui Julius Roth, Perkins și ale altora, s-a constatat cu exactitate că zona petrolieră care traversează Carpații și cuprinde Wietrzno, Sloboda și celelate puncte

petroliere din Galiția, trece și prin toată Bucovina și se continuă cu întreg terenul din Moldova, luat în exploatare. În multe puncte de pe această linie, ivirile de petrol sunt la fel ca cele din depozitele de petrol din Galiția.

Deoarece în Bucovina nu s-a putut strânge capitalul necesar unei întreprinderi pe o suprafață atât de extinsă, Societatea Petrolului s-a străduit ani la rând să atragă investitori străini, existând mai multe încercări de a cointeresa întreprinzători vienezi, englezi, germani în producția de petrol din Bucovina. Dar, oricât de aproape a fost perspectiva încheierii unui contract, întotdeauna au apărut lucruri neprevăzute care au anulat aceste încercări.

În cele din urmă, Societatea Petrolului din Bucovina a reușit să încheie un acord cu firmele Lindheim & Comp. din Viena, apoi cu firma americană Bergheim & MacGarvey – care opera în Galiția, deținând aici uzine colosale și având rezultate excelente – acord, prin care aceste firme primeau drepturile de exploatare ale Societății față de Fondul Religionar Greco-Ortodox și față de mai multe comune. În cazul în care, în urma forajelor, s-ar fi obținut rezultate corespunzătoare, firmele urmau să preia întreaga afacere.

Activitățile de până acum ale firmelor sus-numite demonstrează că încercările de exploatare s-au făcut cu toate noile mijloace tehnice avansate și cu mari investiții de capital. La fața locului au venit deja mai mulți specialiști în foraje canadieni, turnurile și aparatele de foraj au fost deja instalate. Primul foraj de mare adâncime a început în comuna cadastrală Stulpicani și, până la 1 iunie a acestui an [1890], ar trebui să ajungă la 150 de metri. Alte foraje vor fi începute, la fel de energic, în cursul acestei veri. Întreprinzătorii speră la cel mai mare succes, deoarece în Bucovina se întrunesc toate condițiile pentru o producție bogată, la fel ca în Galiția. Se vor folosi din belșug toate mijloacele tehnice și bogatele experiențe în domeniu și sperăm ca, în scurt timp, să constatăm prezența unei industrii petroliere la scară largă în țara noastră, numai să nu lipsească un singur lucru, foarte important în întreprinderile miniere: norocul. Poate că soarta va fi generoasă cu Bucovina, de această dată poate că vom auzi, în curând, de rezultate avantajoase, și, de aceea, urăm întregii întreprinderi, din suflet, mult noroc!

Deoarece se investește capital străin, cea mai mare parte a profitului, dacă va fi obținut, revine investitorilor. Nu suntem invidioși, pentru că, dacă se va reuși introducerea unei industrii petroliere în Bucovina, la fel ca în Galiția și România, profitul care îi va reveni țării va fi, oricum, unul destul de semnificativ. Producția de petrol, rafinarea, transportul acestuia și nenumăratele industrii adiacente, care se pot dezvolta pe lângă acestea, vor fi, de asemenea, un câștig valoros pentru țara noastră, aflată în condiții [economice] triste.

Fondatorii Societății Petrolului din Bucovina, care, pentru a face posibilă această întreprindere, și-au investit și ultimii bani, nu vor avea mari șanse de a-i recupera, în cazul în care ea va fi una de succes, dar se mulțumesc cu meritul de a fi fost ei cei care, chiar și cu cele mai mari sacrificii, au inițiat dezvoltarea acestei noi industrii și vor avea conștiința împăcată că au reușit introducerea ei în

Bucovina. Nu dorim să fim prea entuziaști și abia dacă avem curaj să ne exprimăm așteptările cu privire la noua întreprindere, dar, în situația tristă în care ne aflăm, se pare că licăre o speranță și vrem să le transmitem întreprinzătorilor cele mai bune urări.

Sursa: „Bukowinaer Nachrichten”, Czernowitz, III. Jahrgang, Nr. 478, Sonntag den 13. April 1890, p. 3. Traducere în limba română de Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Nr. 478. Czernowitz, Sonntag	Bukowinaer Nachrichten.	13. April 1890. Seite 3.
<p>rausend ist, und das Landesparlament überdies noch bei der Verabredung der Umlage von kleinen Campans, deren jeder bei der Berechnung und Contierung genau dieselbe Mäße in Anspruch nimmt, wie ein großer, durch die ganze Zeit bis zum Jahre 1911 mit einer unerschöpflichen Arbeitslast beschwert wird.</p>	<p>Die Petroleumbohrung hatte eben in jenen Jahren einen großartigen Umschwung erfahren. Die früheren als die besten anerkannten Bohrmethoden wurden durch das canadische Bohrsystem, welches die zehnfache Leistungsfähigkeit hat, weit überholt. Man hatte sich auch in Galizien überzeugt, daß unter 300 Meter Tiefe kaum irgendwo eine lohnende Ausbeute zu erzielen sei.</p>	<p>so hoffen wir, vielleicht schon in Kurzem eine ausgedehnte Petroleum-Industrie in unserem Lande entstehen zu sehen, wenn nur das Eine nicht fehlt, was bei Bergwerk-Unternehmungen überhaupt Hauptbedingung ist: das Glück. Vielleicht ist das Glück diesmal der Bukowina gnädig, vielleicht hören wir bald von gütigen Erfolgen, und so rufen wir denn dem Unternehmen ein herzlich Glückauf! zu.</p>
<p>Diese kostengünstigen Arbeitskräfte lassen sich aber nun schon nicht mehr beschaffen, mit Recht aber verlangt das beherrschende Publicum, daß wenigstens durch Beschaffung der nöthigen Arbeitskräfte beim Landesparlament der herrschenden und täglich sich mehrenden Calamität abgeholfen werde, und daß die Proportionsabstraction für die rasche und prompte Realisirung ihrer Anweisungen und für die Befriedigung der Bezugsberechtigten Sorge trage.</p>	<p>Um aber das für solche Tiefbohrungen nach dem neuen System erforderliche Inventar zu beschaffen, dazu fehlte der Gesellschaft das Geld, und, wie es bei uns in der Bukowina immer der Fall ist, trat wegen des mangelnden sofortigen großen Erfolges Entmutigung der Capitalisten ein.</p>	<p>Es ist auch fremdes Capital, das sich dem Unternehmen zuwenden wird demnach auch der Hauptgewinn, wenn ein solcher sich ergeben wird, den Unternehmern zugute kommen, wir werden ihnen dies nicht, denn der Gewinn, den das Land daraus beziehen wird, wenn es gelingt, ähnlich wie in Galizien und Rumänien eine größere Petroleum-Industrie einzuführen, ist immerhin bedeutend genug. Die Petroleum-Production, die Raffinirung, die Verfrachtung derselben und die zahllosen Nebenindustrien die sich hierbei herausbilden können, werden immerhin, namentlich unter unseren traurigen Verhältnissen ein reichlicher Nutzen für das Land sein. Die Mitglieder des Bukowinaer Erdöl-Bereins aber, welche, um das neue Unternehmen überhaupt zu ermöglichen, sich die größte Selbstbeschränkung auferlegen mußten, und welche selbst im Falle des gütigsten Erfolges kaum Aussicht haben je ihre Einlagen zurückzuerhalten, werden sich gerne damit befriedigen, daß die es waren, welche, wenn auch mit großen Opfern, den Anfang zu einer blühenden Industrie gegeben haben, und sich mit dem Bewußtsein beruhigen, für die Bukowina eine neue Industrie geschaffen zu haben. Wir wollen nicht langweilig sein, und gestatten uns kaum unseren Erwartungen bezüglich des neuen Unternehmens Ausdruck zu geben; allein unter unseren bürren Verhältnissen wirkt auch ein Schimmer von Hoffnung schon maßgebend, und wir können nur die Unternehmer mit unseren besten Wünschen bei ihrem Werke begleiten.</p>
<p>Petroleum-Industrie in der Bukowina.</p>	<p>Inzwischen war aber durch die Fortschritte der Herren Berggrath Pauli und Oberberggrath Walter, Julius Roth, Berkins und anderer genau constatirt worden, daß die Petroleumzone, welche die Karpathen durchzieht, namentlich Bietzno, Sloboda und die übrigen Hauptfundstätten des Petroleums in Galizien umfaßt, sich auch durch die ganze Bukowina hindurchzieht und an das bereits in voller Ausbeutung begriffene Petroleum-Terrain in der Moldau anschließt, und daß überhaupt an vielen Punkten des betreffenden Striches das Vorhandensein genau dasselbe ist, wie in den galizischen Petroleum-Lagerstätten.</p>	<p>Czernowitz, 12. April.</p>
<p>Schon in den 1840er Jahren, als die galizische Petroleumproduction noch in den Kinderschuhen steckte, war das Vorhandensein von Petroleum in der Bukowina bekannt, und ein in der Nähe von Kimpolung gemachter Versuch ergab schon bei wenigen Klaftern Tiefe das Vorhandensein desselben, wenn auch in geringer Menge. Dies hatte zur Folge, daß zahlreiche Private in der Nähe von Kimpolung, Sadowa, Briadzia, Stuplitschan zc. Grabungen vornahmen, welche größtentheils das gleiche Resultat ergaben, indem meistens in geringer Tiefe das Vorhandensein von Petroleum constatirt wurde, ohne daß jedoch irgendwo eine nennenswertere und ergiebige Ausbeutung erreicht wurde. Im Jahre 1855 kam es endlich über Veranlassung des Oberberggrathen Walter, welcher sich um die geologische Durchforschung der Bukowina vielfach verdient gemacht hat, zur Gründung einer meist aus Großgrundbesitzern bestehenden Gesellschaft, welche, um ein möglichst großes Terrain der Ertriefung und Ausbeutung von Petroleum zu erwerben, mit einigen Gemeinden in der Bukowina mehrjährige Verträge abschloß, und der es überdies gelang, mit dem gr.-or. Melkiansfond einen 25 Jahre dauernden Vertrag, wodurch der Melkiansfond auf seinen ganzen Territorium in der Bukowina der Gesellschaft das Recht der Ertriefung und Ausbeutung von Petroleum überließ, abzuschließen. Man glaubte aber damals mit geringen Mitteln große Erfolge erzielen zu können. Das erste Actien-capital wurde nämlich auf 30.000 fl. festgesetzt, und in kurzer Zeit war dasselbe durch die an verschiedenen Stellen vorgenommenen Grabungen und Bohrversuche erschöpft. Später wurde eine Vergrößerung des Actien-capitales bis auf 150.000 fl. in Aussicht genommen; es kam jedoch nur zu einer Zeichnung von ca. 60.000 fl., und auch dieser Betrag erwies sich als viel zu gering für ein großes und rentables Unternehmen, so daß es bald dazu kam, daß dem Bukowinaer Erdöl-Berein, nachdem er in Ruß-Moldawien, Sadowa und bei Kimpolung Schachtarbeiten und Bohrversuche begonnen und die dazu erforderlichen Bauarbeiten hergestellt hatte, schließlich das zur Fortsetzung dieser Arbeiten nöthige Capital mangelte. Bei den meisten vorgenommenen Versuchen wurde schon in den oberen Schichten Petroleum angetroffen, es gelang aber der Gesellschaft nicht irgendwo eine große Tiefe zu erreichen, denn dieselbe bruchte ihre tiefste Bohrung in Ruß-Moldawien nur bis 150 Meter Tiefe, ohne dabei ein nennenswerthes Ergebnis zu erzielen.</p>	<p>Da in der Bukowina das für den großen Betrieb auf so ausgedehnten Strecken erforderliche Betriebs-capital unmöglich aufzubringen war, gab sich die Direction des Erdöl-Bereins jahrelang alle mögliche Mühe größere Capitalisten von auswärtig für das Unternehmen zu interessieren, und es wurden vielfache Verträge mit Wiener Capitalisten und mit englischen und deutschen Unternehmern gemacht, um dieselben für die Petroleumproduction in der Bukowina zu gewinnen. So oft aber auch ein Abfluß in Aussicht stand, traten immer wieder widrige Zwischenfälle ein, welche diese Verträge zum Scheitern brachten.</p>	<p>Nunmehr ist es dem Bukowinaer Erdöl-Berein endlich gelungen, mit den Firmen Lindheim und Comp. in Wien, dann der amerikanischen, jedoch in Galizien arbeitenden Firma Bergheim und Mac Garven, welche in dem Nachbarlande colossale Werke besitzen und auch großartige Resultate erzielt haben, ein Uebereinkommen zu treffen, wonach dieselben in die Rechte des Bukowinaer Erdöl-Bereins gegenüber dem gr.-or. Melkiansfonde und mehreren Gemeinden eintreten, respective, falls die von denselben zu machenden Bohrversuche im großen Maßstabe entsprechende Resultate ergeben, den ganzen weiteren Betrieb übernehmen sollen.</p> <p>Daß diese neuerlichen Verträge nunmehr mit allen Mitteln der vorgezeichneten Eile und mit großen Capitalkräften in Angriff genommen werden, dafür bürgen die bisherigen Unternehmungen der genannten Firmen. Schon sind mehrere canadische Bohrmeliter an Ort und Stelle eingetroffen, die Bohrtürme und Bohrapparate werden bereits aufgestellt. Vor Allem wird in der Gatarealgemeinde Stuplitschan mit einer Tiefbohrung begonnen, welche bis zum 1. Juni l. J. auf 150 Meter abgeteuft sein soll. Mehrere andere Bohrungen werden im Laufe des heutigen Sommers mit gleicher Energie begonnen werden. Die Unternehmer hoffen den besten Erfolg, denn alle Naturbedingungen für eine reichliche Ausbeute sind in der Bukowina genau so vorhanden, wie in Galizien, an der reichlichsten Verwendung aller technischer Mittel und reichen Erfahrungen wird es nicht fehlen, und</p>
		<p>Wir kurzer Zeit haben wir einen Artikel der „Deutschen Zeitung“ reproduciert, in welchem die Bukowina das Tiefstünd des Reiches genannt und darüber Klage geführt wird, daß dieses Krausland auch seitens der Wiener Publicistik in auffallendem Grade vernachlässigt werde. Wir um dieser Behauptung von beruflicher Seite den Schein der Berechtigung zu geben, bringt nun die „N. Fr. Pr.“ in ihrem Morgenblatte vom 9. d. M. eine Notiz über die bevorstehenden Landtagswahlen in Österreich, und gedenkt dabei der hiesigen liberalen Partei in einer Weise, die bei diesem in der Regel selbst über die entferntesten Gegenden der Erde somit so ausgezeichnet informirten Publicistik geradezu Wunder nehmen muß. „Was die Bukowina betrifft“, sagt nämlich die „N. Fr. Pr.“ werden die w e r i g e n deutschen Centralisten Rath haben, sich in ihrem Besitze zu erhalten.“ Diesem großen Worte scheint also die offenkundige Thatfache unbekannt zu sein, daß nicht die Schwäche der liberalen Partei im Lande und nicht die Stärke ihrer Gegner es ist, wodurch die Letzteren bisher in den meisten Wahlgängen den Sieg erlangten, sondern daß es der bei der Armut des Landes geradezu überwältigende Einfluß der Regierung war, welcher zugunsten der Gegner der Liberalen in die Waagschale gelegt, die bisherigen Wahlergebnisse herbeiführte. Die einschlägigen Verhältnisse haben wir in unserem Blatte wiederholt und ausführlich besprochen,</p>

„Liniile petrolului” în Bucovina

Articol despre *Industria petrolului în Bucovina / Petroleum-Industrie in der Bukowina*, în „Bukowinaer Nachrichten”, Cernăuți, anul III, nr. 478, 13 aprilie 1890, p. 3.